

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av 49 § lagen om skydd i arbete, 9 § lagen om företagshälsovård och 47 kap. 1 § strafflagen.

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att straffbestämmelserna i lagen om skydd i arbete och lagen om företagshälsovård kompletteras med en bestämmelse om ringa arbetarskyddsbrott, som utgående från det brottsrekvisit för arbetarskyddsbrott som anges i strafflagen kan särskiljas från sådana brott. En ändring gällande detta

skall göras i strafflagen. Allvarliga brott och försummelser enligt lagen om skydd i arbete och lagen om företagshälsovård skall fortfarande bestraffas som arbetarskyddsbrott enligt 47 kap. 1 § strafflagen.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Den reviderade strafflagstiftningen

De ändringar av strafflagen (39/1889) och vissa lagar i anslutning till den (578—747/1995) som hörde till det andra skedet i totalrevideringen av strafflagstiftningen trädde i kraft den 1 september 1995. I regeringens proposition angående nämnda reform (RP 94/1993 rd) konstaterades i fråga om de ändringar som hänför sig till arbetsbrott att de nya bestämmelserna inte innebär någon markant förändring av det straffbara området. Överföringen av samtliga bestämmelser som är förenade med hot om fängelsestraff till strafflagen är dock ägnad att skapa en klarare bild av de centrala straffhoten och att öka straffbestämmelsernas förebyggande effekt.

Till strafflagen fogades ett nytt kapitel om arbetsbrott, kap. 47, i vilket alla arbetsbrottsbestämmelser som innehåller hot om fängelsestraff finns samlade. Alla brott eller försummelser mot bestämmelserna i lagen

om skydd i arbete (299/1958) och lagen om företagshälsovård (743/1978) infördes något reducerade i 47 kap. 1 §, som innehåller brottsrekvisitet för arbetarskyddsbrott. Brottsrekvisitet för arbetarskyddsbrott spänner över ett vitt fält. Det omfattar gärningar och försummelser som till klandervärdhet och övriga egenskaper märkbart skiljer sig från varandra. Straffet för dessa är böter eller fängelse i högst ett år.

Bestämmelsen om arbetarskyddsbrott ersätter i huvudsak straffbestämmelserna enligt 49 § 1, 3 och 5 mom. lagen om skydd i arbete och andra lagar gällande arbetarskydd samt blancostraffbestämmelsen i lagen om företagshälsovård, enligt vilka straffen för brott är böter eller fängelse i högst sex månader. Samtidigt slopades den separata straffbarheten för försummelser då det gäller bestämmelser om samarbetsförfarande och då det gäller arbetarskyddsbestämmelser av ordningskaraktär, t.ex. att regler skall finnas till påseende och att inspektionsprotokoll skall uppbevaras.

1.2. Antalet arbetarskyddsbrott

Före det andra skedet av revideringen av strafflagstiftningen utdömdes en ansenlig del av straffen för förseelser mot lagen om skydd i arbete och lagen om företagshälsovård i strafforderförfarande. Enligt Statistikcentralens rättsstatistiska årsbok uppgick enbart de brott mot lagen om skydd i arbete som kom till polisens kännedom till 187 år 1993, 147 år 1994 och 145 år 1995. I samband med dödsvållande gjordes polisutredningar av brott mot lagen om skydd i arbete under motsvarande år i 15, 15 respektive 9 fall samt i samband med vållande av kroppsskada i 32, 36 respektive 17 fall. I fall som ansluter sig till dödsvållande eller vållande av kroppsskada kan strafforderförfarande dock inte tillämpas. Av arbetarskyddsbroten har under de ovan nämnda åren 79, 57 respektive 60 fall behandlats av åklagare. Samma antal mål har av åklagare förts till domstol under denna tid. De som misstänks vara skyldiga har i medeltal varit 2—3 till antalet för varje mål. På basis av straffbestämmelsen har under de nämnda åren 44, 44 respektive 16 personer dömts för brott mot arbetarskyddsbestämmelserna. Enligt Statistikcentralens utredning gällande åtalade och dömda 1996 (Rättsväsende 1997:17) dömde domstolen 13 för arbetarskyddsbrott enligt 47 kap. 1 § strafflagen. Största delen av de fall som behandlades i domstol 1996 hade dock inträffat före den 1 september 1995, medan den tidigare lagen fortfarande gällde. Av dessa uppgick antalet brott mot lagen om skydd i arbete till 64, varav 22 fall behandlades i strafforderförfarande. Broten mot lagen om företagshälsovård har uppgått till några få per år.

1.3. Arbetarskyddsbrott som behandlas i strafforderförfarande

Typiska arbetarskyddsbrott som behandlades i strafforderförfarande var enskilda fall av underlåtenhet att utföra periodiska besiktningar och arbetsplatsinspektioner, brister i fråga om skyddsanordningar och skyddsräcken på byggen, underlåtenhet att vidta tillräckliga skyddsåtgärder vid asbestsanering och brister i personlig skyddsutrustning samt bristfälliga förhandsplaner och anvisningar. Den vanligaste förseelsen då det gäller lagen om företagshälsovård är un-

derlåtenhet att ordna företagshälsovård.

På grund av att maximistraffet för arbetarskyddsbrott har ändrats kan strafforderförfarande inte längre tillämpas då det gäller dessa brott. Enligt lagen om strafforderförfarande (692/1993) kan i strafforderförfarande utdömas bötesstraff och förverkandepåföljder på högst 5 000 mk för förseelser för vilka maximistraffet är böter eller fängelse i högst sex månader. I fråga om andra arbetsbrott som avses i 47 kap. strafflagen är det däremot fortfarande möjligt att tillämpa strafforderförfarande.

Det är i processekonomiskt hänseende oändamålsenligt och från parternas synpunkt ofta orimligt med ett förfarande enligt vilket det är obligatoriskt att föra lindriga och enkla arbetarskyddsbrott till domstolsbehandling. Domstolsbehandlingen av brottmål är även i lindrigaste form lång och invecklad jämfört med strafforderförfarandet. I praktiken har det också kunnat iaktas att behandlingen av arbetarskyddsbrott efter att revideringen av lagstiftningen genomfördes har blivit långsammare och gett upphov till att ytterligare åtgärder inte vidtas då det gäller sådana lindriga brott som tidigare smidigt behandlades i strafforderförfarande.

Arbetarskyddsmyndigheternas villighet att göra åtalsanmälan har på grund av den strängare straffskalan också minskat i onödigt hög grad. Straffyrkandet vore ofta en lämplig påminnelse om verksamhetens klandervärdhet i situationer där det är svårt att tillämpa administrativa tvångsmedel på grund av att situationen inte längre råder eller är av övergående art. Detta är ofta fallet inom byggnadsbranschen, som fortfarande är en av de mest olycksbenägna branscherna.

Genom den revidering av lagstiftningen gällande rättegångsförfarande vid brottmål som trädde i kraft den 1 oktober 1997 utvidgades bl.a. arbetarskyddsmyndigheternas deltagande i utredningen och domstolsbehandlingen av arbetsbrott. Målet med förfarandet är att garantera bra metoder för en grundligare domstolsbehandling av brottmål än tidigare. Det finns inte något behov av en grundlig behandling av ärenden som behandlas genom strafforder. Klara och okomplicerade arbetarskyddsbrott som ur arbetarskyddssynpunkt är av ringa betydelse kunde av denna anledning behandlas i strafforderförfarande på samma sätt som andra arbetsbrott och motsvarande miljöbrott.

1.4. Föreslagna ändringar

Med stöd av vad som anförts ovan föreslås att till 49 § lagen om skydd i arbete fogas bestämmelser om arbetarskyddsförseelser när det gäller sådana i praktiken ofta förekommande och i ansvarshänseende tydliga förseelser mot arbetarskyddsbestämmelserna vilkas betydelse med hänsyn till arbetarskyddet som helhet är ringa. Gärningsformerna skulle fogas till brottsrekvisitet för arbetarskyddsbrott.

Straffpåföljden för arbetarskyddsförseelser är böter. På motsvarande sätt föreslås att sådan underlåtenhet att ordna företagshälsovård som straffas med böter skall fogas till 9 § lagen om företagshälsovård.

Syftet är att bestämmelserna skall tillämpas på sådana enstaka, ringa brott mot arbetarskyddsbestämmelserna som inte bestraffas såsom arbetarskyddsbrott enligt 47 kap. 1 § strafflagen. Det föreslås att ett nytt 3 mom. om detta fogas till 47 kap. 1 § strafflagen. Såvida brott mot bestämmelserna är ett bevis på allmän nonchalans och likgiltighet gentemot arbetarskyddskraven eller ägnade att äventyra andras säkerhet, skall dock 47 kap. 1 § strafflagen alltså tillämpas.

Den som gör sig skyldig till en arbetarskyddsförseelse som avses i förslaget kan vara en arbetsgivare eller dennes representant och en i 1—6 § lagen om skydd i arbete avsedd person som uppsåtligt eller av oaktsamhet underlåter att fullgöra sina skyldigheter. Med i förslaget beskrivna arbetarskyddsförseelser avses underlåtenhet att fullgöra skyldigheter som noggrant och detaljerat anges i lagen om skydd i arbete eller i statsrådets beslut som utfärdats med stöd av lagen. De skyldigheter som beskrivs i förslaget har i allmänhet specificerats i statsrådsbeslut genom uttryckliga bestämmelser.

De förhandsinspektioner och periodiska besiktningar som avses i den föreslagna 49 § 1 mom. 1 punkten lagen om skydd i arbete är sådana obligatoriska besiktningar på arbetsplatsen som avses i 11 och 12 § statsrådets beslut om säkerheten vid byggnadsarbeten (629/1994), däremot inte sådan fortgående uppsikt över arbetsmiljön som avses i 9 § lagen om skydd i arbete eller annan inspektion som ansluter sig till arbetsgivarens skyldighet att enligt egen prövning utreda förhållandena på arbetsplatsen. I 2 punkten i den föreslagna bestämmelsen

avses med förhandsutredning och plan t.ex. en sådan säkerhetsutredning som anges i 6 § statsrådets beslut om avvärjande av storolyckor på grund av kemikalier (1705/1991) eller den i 8 § statsrådets beslut om ordningsregler för sprängnings- och brytningsarbete (410/1986) specificerade skyldigheten gällande en sprängningsplan. I förslagets 3 punkt avses närmast tillhållande av skyddsanordningar enligt maskinsäkerhetsbestämmelserna, men också avsaknaden av skyddsräcken, skyddsvajrar eller andra skyddsanordningar t.ex. vid byggnadsarbete. Arbetsgivaren har en på 20 § lagen om skydd i arbete grundad skyldighet att ställa personlig skyddsutrustning till arbetstagarens förfogande. Bestämmelser om behövliga tillstånd för arbete finns t.ex. i statsrådets beslut om ordningsregler för sprängnings- och brytningsarbete, statsrådets beslut om asbestarbete (1380/1994) och arbetsministeriets beslut om kompetenskraven för dykare som utför byggnadsarbeten under vatten (674/1996). Anmälningar gällande arbete är t.ex. de anmälningar om inledande av byggnadsarbete och asbestarbete som skall göras till arbetarskyddsmyndigheten och anmälningar om allvarlig fara vid sprängnings- och brytningsarbete. Med meddelande av behövliga anvisningar för användning av maskiner, redskap eller andra tekniska anordningar och ämnen som är farliga för hälsan avses t.ex. den i 40 § 2 mom. lagen om skydd i arbete angivna skyldigheten att leverera behövliga anvisningar om hur en anordning skall monteras, användas, underhållas, m.m. samt ett skyddsinformationsblad som avses i 40 a §.

2. Propositionens verkningar

Före det andra skedet av revideringen av strafflagstiftningen dömdes 25—30 % av förseelserna mot arbetarskyddsbestämmelserna i strafforderförfarande, dvs. flera tiotal fall varje år. Det kan förmodas att man genom den föreslagna lagen åter skulle kunna behandla åtminstone motsvarande antal arbetarskyddsbrott i strafforderförfarande. Förslaget innebär att antalet onödiga rättegångar minskar och förundersökningen blir mindre omfattande. Detta leder i någon mån till inbesparingar såväl inom den offentliga ekonomin som för parterna. Ur samhällsekonomisk synpunkt blir verkningarna dock förhållandevis små.

Förslaget effektiviserar och snabbar upp behandlingen av arbetarskyddsbrott och förbättrar därmed parternas rättskydd. Samtidigt effektiviserar det myndigheternas verksamhet. Propositionen har inte några verkningar i fråga om organisation och personal.

3. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet i

samarbete med justitieministeriet och de centrala arbetsmarknadsorganisationerna.

4. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av 49 § lagen om skydd i arbete

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 28 juni 1958 om skydd i arbete (299/1958) 49 §, sådan den lyder i lag 686/1995, som följer:

49 §

En arbetsgivare eller en person som avses i 3—6 § eller en företrädare för dessa, som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att fullgöra en i denna lag eller i statsrådets beslut som utfärdats med stöd av lagen föreskriven skyldighet att

- 1) utföra förhandsinspektion eller periodisk besiktning,
- 2) göra en utredning eller göra upp en plan,
- 3) tillhandahålla eller installera en skyddsanordning eller personlig skyddsutrustning,
- 4) skaffa tillstånd eller göra anmälan som gäller arbetet, eller
- 5) ge behövliga anvisningar för användningen av en maskin, ett redskap eller någon annan teknisk anordning eller ett ämne som är farligt för hälsan,

skall för *arbetarskyddsförseelse* dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

På samma sätt döms en person som olovligen eller utan giltigt skäl avlägsnar eller förstör en anordning, anvisning eller varning som är avsedd att förebygga risk för olycksfall eller sjukdom.

Om straff för dödsvållande och vållande av personskada föreskrivs i 21 kap. 8—11 § strafflagen (39/1889) och framkallande av fara i 21 kap. 13 § strafflagen.

Om straff för annat brott mot arbetarskyddsföreskrifter och för orsakande av bristfällighet eller missförhållande som strider mot föreskrifterna och för möjliggörande av att ett sådant tillstånd fortgår föreskrivs i 47 kap. 1 § strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 199 .

2.

Lag

om ändring av 9 § lagen om företagshälsovård

I enlighet med riksdagens beslut
 fogas till 9 § lagen den 29 september 1978 om företagshälsovård (743/1978), sådan denna
 paragraf lyder i lag 694/1995, ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och
 4 mom., som följer:

9 §

Straff

tagshälsovård som avses i 7 § 1 mom., skall
 för *underlåtenhet att ordna företagshälsovård*
 dömas till böter.

 En arbetsgivare eller en företrädare för
 denne, som underlåter att ordna sådan före-

 Denna lag träder i kraft den 199 .

3.

Lag**om ändring av 47 kap. 1 § strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 47 kap. 1 § strafflagen av den 19 december 1889 (39/1889), sådam denna paragraf lyder i lagarna 578 och 1010/1995, ett nytt 3 mom. som följer:

47 kap.

Om arbetsbrott

1 §

Arbetarskyddsbrott

skyddsbestämmelserna som avses i 49 § lagen om skydd i arbete (299/1958) och som i arbetarskyddshänseende kan anses vara ringa betraktas dock inte som arbetarskydds-
brott.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Enstaka sådana förseelser mot arbetar-

Helsingfors den 23 oktober 1998

Republikens President**MARTTI AHTISAARI****Minister Terttu Huttu-Juntunen**

1.

Lag

om ändring av 49 § lagen om skydd i arbete

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 28 juni 1958 om skydd i arbete (299/1958) 49 §, sådan den lyder i lag 686/1995, som följer:

Gällande lydelse

49 §

Den som olovligen eller utan giltigt skäl uppsåtligen eller av oaktsamhet avlägsnar eller förstör en anordning, anvisning eller varning som är avsedd att förebygga risk för olycksfall eller sjukdom skall, om inte strängare straff för arbetarskyddsförseelse dömas till böter.

Om straff för dödsvållande, vållande av personskada och framkallande av fara stadgas i 21 kap. 8—12 §§ strafflagen.

Om straff för brott mot arbetarskyddsföreskrifter och för orsakande av bristfällighet eller missförhållande som strider mot föreskrifterna eller möjliggörande av att ett sådant tillstånd fortgår stadgas i 47 kap. 1 § strafflagen.

Föreslagen lydelse

49 §

En arbetsgivare eller en person som avses i 3—6 § eller en företrädare för dessa, som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att fullgöra en i denna lag eller i statsrådets beslut som utfärdats med stöd av lagen föreskriven skyldighet att

1) utföra förhandsinspektion eller periodisk besiktning,

2) göra en utredning eller göra upp en plan,

3) tillhandahålla eller installera en skyddsanordning eller personlig skyddsutrustning,

4) skaffa tillstånd eller göra anmälan som gäller arbetet, eller

5) ge behövliga anvisningar för användningen av en maskin, ett redskap eller någon annan teknisk anordning eller ett ämne som är farligt för hälsan,

skall för arbetarskyddsförseelse dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

På samma sätt döms en person som olovligen eller utan giltigt skäl avlägsnar eller förstör en anordning, anvisning eller varning som är avsedd att förebygga risk för olycksfall eller sjukdom.

Om straff för dödsvållande och vållande av personskada föreskrivs i 21 kap. 8—11 § strafflagen (39/1889) och framkallande av fara i 21 kap. 13 § strafflagen.

Om straff för brott mot arbetarskyddsföreskrifter och för orsakande av bristfällighet eller missförhållande som strider mot föreskrifterna och för möjliggörande av att ett sådant tillstånd fortgår föreskrivs i 47 kap. 1 § strafflagen.

Denna lag träder i kraft den 199 .

2.

Lag

om ändring av 9 § lagen om företagshälsovård

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 9 § lagen den 29 september 1978 om företagshälsovård (743/1978), sådan denna paragraf lyder i lag 694/1995, ett nytt 2 mom., varvid de nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Straff

En arbetsgivare eller en företrädare för denne, som underlåter att ordna sådan företagshälsovård som avses i 7 § 1 mom., skall för underlåtenhet att ordna företagshälsovård dömas till böter.

Denna lag träder i kraft den 199

3.

Lag**om ändring av 47 kap. 1 § strafflagen**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 47 kap. 1 § strafflagen av den december 1889 (39/1889), sådan denna paragraf
lyder i lagarna 578 och 1010/1995, ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

47 kap.

Om arbetsbrott

1 §

Arbetarskyddsbrott

Enstaka förseelser mot arbetarskyddsbestämmelserna av det slag som avses straff i 49 § lagen om skydd i arbete och som i arbetarskyddshänseende kan anses vara ringa betraktas dock inte som arbetarskyddsbrott.

Denna lag träder i kraft den 199 .